

A követelések és kötelezettségek a számviteli beszámolóban

Előadó:

Horváth Józsefné

Okl. könyvvizsgáló

Okl. adószakértő

Követelések fogalma, típusai

- Követelések fogalma
 - A követelések jogszerű fizetési igények
- Fajtái (mérlegképletei)
 - Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (Vevők)
 - Követelések kapcsolt vállalkozással szemben
 - Követelések jelentős tulajdoni részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
 - Követelések jelentős tulajdoni részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben

Követelések fogalma, típusai

- Váltókövetelések
- Egyéb követelések
- Követelések értékelési különbözete
- Származékos ügyletek pozitív értékelési különbözete
- **Mérlegen belüli követelések**
 - Tartós és rövid távú követelések
 - Nem a követelések közé sorolt, de követelés jellegű tételek
 - bevételek aktív időbeli elhatárolása pl: díjbevétel, kamatbevétel, jutalékbevétel

2022.03.22.

3

Követelések fogalma

Követelések:

- a különféle szállítási, vállalkozási, szolgáltatási és egyéb szerződésekből jogszerűen eredő,
- pénzértékben kifejezett fizetési igények,
- a vállalkozó által már teljesített, a másik fél által elfogadott, elismert
- termékértékesítéshez, szolgáltatás teljesítéséhez, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír, tulajdoni részesedést jelentő befektetés értékesítéséhez kapcsolódnak,
- kölcsönnyújtáshoz kapcsolódnak,
- előlegfizetéshez (beleértve az osztalékjelölőket is) kapcsolódnak,
- különféle egyéb követelések (ideértve a vásárolt követeléseket, a térítés nélkül és egyéb címen átvett követeléseket, a bíróság által jogerősen megítélt követeléseket is).

2022.03.22.

4

Követelések fogalma

3. § (8) E törvény alkalmazásában

16.mérlegen kívüli tétel: olyan, szerződés alapján fennálló mérlegen kívüli [függő vagy biztos (jövőbeni)] kötelezettség, illetve **követelés**, amely pénzeszköz vagy egyéb eszköz átadására, illetve átvételére vonatkozik, a mérleg fordulónapján már fennáll, de mérlegtételkénti szerepeltetése egy jövőbeni esemény bekövetkezésétől vagy a szerződés teljesítésétől függ;

17.függő követelés: olyan pénzeszközre vagy egyéb eszközre vonatkozó, a mérleg fordulónapján fennálló **követelés**, amelynek mérlegtételkénti szerepeltetése jövőbeni eseménytől függ. Idetartoznak különösen a kapott garanciák, kezességek harmadik felek tartozásaiért, valamint a kapott fedezetek, biztosítékok, zálogtárgyak, óvadékok és az opciós ügylet miatti pénzeszköz vagy egyéb eszköz átvételére vonatkozó követelések;

2022.03.22.

5

Követelések fogalma

3. § (8) E törvény alkalmazásában

18.biztos (jövőbeni) követelés: olyan pénzeszközre vagy egyéb eszközre vonatkozó, a mérleg fordulónapján fennálló **követelés**, amelynek mérlegtételkénti szerepeltetése a szerződés teljesítésétől függ. Idetartoznak különösen: a határidős adásvételi ügyletek, a swap ügyletek határidős része miatti pénzeszköz vagy egyéb eszköz átvételére vonatkozó követelések;

19.hátrasorolt eszköz: az a **követelés**, illetve hitelviszonyt megtestesítő értékpapír, amely az adósnál, illetve az értékpapír kibocsátójánál hátrasorolt kötelezettségnek minősül, és amely felett az adós, illetve az értékpapír kibocsátó felszámolása, csődje esetén csak a többi hitelező kielégítése után lehet rendelkezni, illetve kiegyenlíteni;

2022.03.22.

6

Főkönyvi elszámolásban ajánlott bontás

31 Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők)

311 – Belföldi vevőkövetelés forintban

312 – Belföldi vevőkövetelés devizában

315– Belföldi vevőkövetelés értékvesztése és annak visszaírása

316– Külföldi vevőkövetelés forintban

317 – Külföldi vevőkövetelés devizában

318– Külföldi vevőkövetelés értékelési különbözete (csak valós értékű értékelés esetén)

319– Külföldi vevőkövetelés értékvesztése és annak visszaírása

2022.03.22.

7

Követelések a mérlegben: Vevőkövetelések

Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők) között kell kimutatni minden olyan, a vállalkozó által teljesített - a vevőáltal elismert - termékértékesítésből, szolgáltatásnyújtásból származó követelést, amely nem tartozik a nem kapcsolt, a jelentős tulajdoni részesedési viszonyba vagy az egyéb részesedési viszonyban lévővel szembeni követelésbe; nem tartozik a hosszú lejáratú követelések közé

2022.03.22.

8

Teljesített - elismert

- Szállítási szerződésben meghatározott feltételek szerinti termék vagy szolgáltatás átadása megtörtént,
- Vevőelismerés igazolása nélkül az eladó nem mutathatja ki a követelést és az árbevételt
- Vevőnem emelt kifogást (mennyiségi, minőségi)
- Vevőnem kifogásolta az árat, a számla kiállítását
- Értesítés átvételről
 - Közvetlen módon – vevőnyilatkozatot küld az elfogadásról
 - Közvetett módon – vevő az átvételt igazoló dokumentumot aláírja vagy ellenértéket megfizeti

2022.03.22.

9

- Mindkét félnél számlázott és elismert összegben van nyilvántartva
- Pénzügyi teljesítésig vevőkövetelés
- Analitikus nyilvántartás – egyedileg
 - Partnerek szerint
 - Számlaszámok (ügyletek) szerint
- Analitika és főnyv egyezése
- Behajthatatlanná nyilvánításig
- Behajthatatlannak nem minősülő az elengedett – dokumentálás szerepe
- Beszámolóhoz fel kell leltározni – egyeztetés módszerével

2022.03.22.

10

Behajthatatlan követelés

- Behajthatatlanság kritériumai:
 - a) amelyre az adós ellen vezetett végrehajtás során nincs fedezet, vagy a talált fedezet a követelést csak részben fedezi (amennyiben a végrehajtás közvetlenül nem vezetett eredményre és a végrehajtást szüneteltetik, az óvatosság elvéből következően a behajthatatlanság - nemleges foglalási jegyzőkönyv alapján - vélelmezhető),
 - b) amelyet a hitelező a csődeljárás, a felszámolási eljárás, az önkormányzatok adósságrendezési eljárása során egyezségi megállapodás keretében elengedett,
 - c) amelyre a felszámoló által adott írásbeli igazolás (nyilatkozat) szerint nincs fedezet,

2022.03.22.

11

- d) amelyre a felszámolás, az adósságrendezési eljárás befejezésekor a vagyonfelosztási javaslat szerinti értékben átvett eszköz nem nyújt fedezetet,
- e) amelyet eredményesen nem lehet érvényesíteni, amelynél a fizetési meghagyásos eljárással, a végrehajtással kapcsolatos költségek nincsenek arányban a követelés várhatóan behajtható összegével (a fizetési meghagyásos eljárás, a végrehajtás veszteséget eredményez vagy növeli a veszteséget), amelynél az adós nem lehet fel, mert a megadott címen nem található és a felkutatása „igazoltan” nem járt eredménnyel,
- f) amelyet bíróság előtt érvényesíteni nem lehet,
- g) amely a hatályos jogszabályok alapján elévült.

2022.03.22.

12

Példa

- Bekerülés: 2020. 03. 24. 10000
- Értékvesztés: 2020. 12. 31. 3000
- Mérlegérték: 2020. 12. 31. 7000
- Behajthatatlanná válik: 2021-ben
 - Hitelezési veszteség: 7.000
- Mikor számoljuk el a HV-t?
 - Attól függ mikor válik ismertté a behajthatatlanság ténye
 - **Beszámolókészítés időszakában vagy**
 - **Beszámolókészítés időszakán kívül**
 - A példában mi a helyzet?
 - **A behajthatatlanná válás nem lehetett a 2020. évi beszámoló készítési időszakában, mert akkor nem ÉV-t, hanem HV-t számoltunk volna el!**

2022.03.22.

13

Követelések vállalatcsoporton belül

Jelentős tulajdoni részesedés: a részesedés mértéke a 20 százalékot meghaladja (azaz: ebben az esetben a tulajdoni arány és nem a szavazati arány alapján történik a minősítés).

Egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozás: az a gazdasági társaság, amelyben a vállalkozó nem rendelkezik jelentős tulajdoni részesedéssel, és amely nem minősül

- leányvállalatnak,
- közös vezetésű vállalkozásnak,
- társult vállalkozásnak. (>20 % szavazati arány és > 20 % tulajdoni arány)

2022.03.22.

14

Kapcsolt vállalkozás - szavazati arányok alapján minősít

- Anyavállalat** - az a vállalkozó, amely egy másik vállalkozónál (leányvállalat) közvetlenül vagy leányvállalatán keresztül közvetetten meghatározó befolyást képes gyakorolni, mert az alábbi feltételek közül legalább eggyel rendelkezik:
- a) a tulajdonosok szavazatának többségével (50 százalékot meghaladóval) tulajdoni hányada alapján egyedül rendelkezik, vagy
 - b) más tulajdonosokkal (részvényesekkel) kötött megállapodás alapján a szavazatok többségét egyedül birtokolja, vagy
 - c) a társaság tulajdonosaként (részvényeseként) jogosult arra, hogy a vezető tisztségviselők vagy a felügyelő bizottság tagjai többségét megválassza vagy visszahívja, vagy
 - d) a tulajdonosokkal (a részvényesekkel) kötött szerződés (vagy a létesítő okirat rendelkezése) alapján - függetlenül a tulajdoni hányadtól, a szavazati aránytól, a megválasztási és visszahívási jogtól - döntő irányítást, ellenőrzést gyakorol;

2022.03.22.

15

Leányvállalat - az a gazdasági társaság, amelyre az 1. pont szerinti anyavállalat meghatározó befolyást képes gyakorolni;

Közös vezetésű vállalkozás - az a gazdasági társaság, ahol egyrészt az anyavállalat, másrészt egy (vagy több) másik vállalkozás az 1. pont szerinti jogosultságokkal paritásos alapon - legalább 33 százalékos szavazati aránnyal - rendelkezik. A közös vezetésű vállalkozást a tulajdonostársak közösen irányítják;

2022.03.22.

16

- **különböző megítélés:**
- SZAVAZATI JOG ALAPJÁN - Anyavállalat, Leányvállalat, Közös vezetésű vállalkozás
TULAJDONI RÉSZESEDÉS ALAPJÁN - Jelentős tulajdoni részesedésű vállalkozás, Egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozás
VEGYES MEGÍTÉLÉS - Társult vállalkozás

2022.03.22.

17

Szt. : 27.§

- (2) **Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban** mérlegtételként a 3. § (2) bekezdésének 7. pontja szerinti ...
- (3a) **Tartós jelentős tulajdoni részesedés** ..., a 3. § (2) bekezdés 9. pontjában meghatározott mértékű tulajdoni részesedést jelentő befektetést tartalmazza, amely nem tartozik a (2) bekezdésben meghatározott ... közé.
- (4) **Egyéb tartós részesedés** ... minden ..., amely nem tartozik a (2) és (3a) bekezdésben meghatározott ... közé.
- (3) **Tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban** ... a 3. § (2) bekezdésének 7. pontja szerinti ...
- (3b) **Tartósan adott kölcsön jelentős tulajdoni részesedési viszonyban**..., a 3. § (2) bekezdés 9. pontjában ..., amely nem tartozik a (3) bekezdésben meghatározott részesedések közé.
- (5) **Tartósan adott kölcsön egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozásban**... minden ..., amely nem tartozik a (3) és (3b) bekezdésben meghatározottak közé.

2022.03.22.

18

- **Követelések kapcsolt vállalkozással szemben**
- E mérlegképtételben azokat a követeléseket kell szerepeltetni, amelyek kapcsolt vállalkozással szemben állnak fenn. Ezek lehetnek vevőváltó és egyéb követelések.
- **Értékelés**
- A követeléseket a szerződés szerinti forint összegben, illetve devizás követelésnél a választott - a számviteli politikában rögzített - devizaárfolyamon számoljuk el. A mérlegérték megállapításánál figyelembe kell venni a hitelezési veszteségként leírt behajthatatlan követelések összegét, valamint az elszámolt értékvesztéseket és azok visszaírását. A devizás követeléseknél még korrekciót jelent az árfolyam-különbözet is (veszteség vagy nyereség).

2022.03.22.

19

- **Követelések egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben**
- E mérlegképtételben azokat a követeléseket kell szerepeltetni, amelyek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben állnak fenn. Ezek lehetnek vevőváltó és egyéb követelések.
- **Értékelés**
- A követeléseket a szerződés szerinti forint összegben, illetve devizás követelésnél a választott - a számviteli politikában rögzített - devizaárfolyamon számoljuk el. A mérlegérték megállapításánál figyelembe kell venni a hitelezési veszteségként leírt behajthatatlan követelések összegét, valamint az elszámolt értékvesztéseket és azok visszaírását. A devizás követeléseknél még korrekciót jelent az árfolyam-különbözet is (veszteség vagy nyereség).

2022.03.22.

20

Váltókövetelés

A **váltó** követelést megtestesítő pénzpapír

Csak a nem részesedési viszonyban lévő adóssal szembeni váltókövetelést szabad a váltók között kimutatni.

Váltó – egy későbbi időpontban esedékes fizetést megtestesítő fizetési ígérvény vagy fizetési felszólítás.

A kibocsátója (vevő) kötelezi magát, hogy a váltóban szereplő összeget a kijelölt időpontban és helyen a váltó birtokosának megfizeti.

Szólhat belföldi vagy külföldi pénzértékre.

A hitelezőnek jelentős jogi előnyöket (behajtás stb.) és gazdasági előnyöket (leszámítolás stb.) nyújt és ezzel a kereskedelmi forgalom biztonságát és gyorsaságát előmozdítja.

2022.03.22.

21

- **Saját váltó**

- A kiállító kötelező fizetési ígéretet tesz, hogy a váltóban meghatározott összeget maga fizeti ki.
- saját váltót kereskedelmi forgalomban nem használják

- **Idegen váltó**

- A kibocsátó egy másik személyt felszólít, hogy a váltóban feltüntetett kedvezményezett részére feltételekhez nem kötött módon a váltóban szereplő összeget fizesse ki.

- **Váltó kiállítása iránti előzetes szerződés (nem kötelező)**

- Váltó kibocsátása előtt
- A felek megállapítják a váltó adását, meghatározzák a váltó tartalmát, valamint a másik fél viszont-szolgáltatását.
- Maga a váltóügylet az előszerződéstől független.

2022.03.22.

22

- Váltó funkciói:

- Hiteleszköz, mivel a kiállításánál későbbi időpontra vonatkozó fizetési ígéretet testesít meg.
- Biztosíték, mert a váltójogi szigornál fogva a hitelező követelésének gyors és egyszerű behajtását biztosítja.
- Befektetési eszköz, mivel a váltók megvásárolhatóak egymástól.
- Fizetési eszköz, mivel a váltó átruházásával a váltó tulajdonosa fennálló kötelezettségeit kiegyenlítheti

2022.03.22.

23

- Váltó értéke:

- névérték: amit a váltó lejáratakor kell a címzettnek megfizetnie
- leszámítolási érték: a kibocsátás és a lejárat közötti időpontban kapható érték (esedékességkor megegyezik a névértékkel)

- Leszámítolás (diszkontálás, eszkomptálás):

- A váltóbirtokos az esedékesség előtt eladja a váltóját egy kereskedelmi banknak.
- Ilyenkor nem a névértéket, hanem annak meghatározott kamatokkal csökkentett értékét (diszkont) kapja meg,
- A bank leszámolja a névértékből az esedékességig jelentkező kamatot.

- Belföldi váltó egy évnél hosszabb időre nem szólhat
- Leszámítolni csak olyan váltót lehet, amelynek lejáratáig 90 napnál több nincs hátra

2022.03.22.

24

- Váltóátruházás „forgatás” – hatása:
 - 'átruházó hatás' - a forgatmányosra száll át a váltóban megtestesülő összes jog
 - 'kötelező hatás' - a váltót átruházó (ellenkező kikötés hiányában) felelős a váltó elfogadásáért és kifizetéséért.
 - 'igazoló hatás' - a forgatmányost a váltó jogos birtokosának kell tekinteni.
- Leszámíttatás
 - Kapott összeg: 38. – 34.
 - Kapott kamat: 34. – 97. (97. – 39.)
 - Leszámítolási költség: 53. – 38.
- Forgatás
 - Kötelezettség kivezetése: 454. – [375]
 - Váltó kivezetése [375] – 34.
 - Kamat: [375] – 97. elhatárolás (97. – 39.)

Váltó elszámolás

Szállítói kötelezettség kiváltása saját kibocsátású váltóval

Kiváltott kötelezettséget vezesd ki a váltótartozással szemben a kiváltott kötelezettség értékében:

T 454 Szállítók

K 457 Váltótartozás

A váltó kamata a váltó bekerülési értékének a része (A kamat összege: a váltó névértékének és a kiváltott kötelezettség különbsége)

T 872 Fizetendő kamatok

K 457 Váltótartozás

A váltókövetelés könyvelése:

Váltókövetelés esetén a bekerülési érték a kiváltott követelés értéke

T 341 Váltókövetelés

K 311 Vevők

Év végén a váltóval kapcsolatos, a tárgyévet követőévet időarányos terhelő kamatot kamatokat el kell határolni

T 392 Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása

K 872 Fizetendő kamatok, kamatjellegű ráfordítás

A váltóköveteléssel kapcsolatos elhatárolás (A tárgyévet megillető kamatbevételt kell elszámolni.)

T 391 Bevételek aktív időbeli elhatárolás

K 974 Kapott járó kamatok

2022.03.22.

27

Év elején az elhatárolásokat vissza kell vezetned.

T 872 Fizetendő kamatok, kamatjellegű ráfordítások

K 392 Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása

T 974 Kapott járó kamatok

K 391 Bevételek aktív időbeli elhatárolása

2022.03.22.

28

Egyéb csoportosítások:

- jegyzett de még be nem fizetett tőke
- osztalékelőleg
- pénznem szerint forint és deviza

2022.03.22.

29

Beszámolóban való bemutatás szabályai

- **Jegyzett, de még be nem fizetett tőke**
- Mérlegben saját tőke része – J.II. (negatív előjellel)
- Jegyzett, de még be nem fizetett tőkeként kell kimutatni alapításkor, illetve a jegyzett tőke emelésekor a cégbíráson bejegyzett tőkének a tulajdonosok (a tagok) által még be nem fizetett, nem pénzbeli hozzájárulás esetén a társaság rendelkezésére még nem bocsátott összegét, ha a bejegyzés utáni befizetést, rendelkezésre bocsátást jogszabályi felhatalmazás alapján a létesítő okirat, illetve annak módosítása megengedi.
- Jegyzett tőke - a cégbíráson bejegyzett tőke a létesítő okiratban meghatározott összegben (ha e tekintetben cégbírási bejegyzési kötelezettség terheli).

2022.03.22.

30

- Tartalmát tekintve alapítókkal szembeni követelés – ezért könyveljük a 3. számlaosztályban
- Mindenkor a még teljesítendő tőkebefizetést mutatja
- Cégjogban – vagyoni hozzájárulás teljesítése:
 - Pénzben
 - Nem pénzbeli vagyoni hozzájárulásban (apport)
 - Dolog tulajdonjogának átruházása – Pl. gép, ingatlan
 - Vagyoni jog átruházása – Pl. üzletrész
 - Követelés is lehet (Pl. tagi kölcsön) - ha
 - azt az adós elismerte , vagy
 - az jogerős bírósági határozaton alapul
 - A tag munkavégzésre, személyes közreműködésre vagy szolgáltatásra irányuló kötelezettségvállalása nem lehet!!

Jegyzett tőke emelés

A tőkeemelés történhet új törzsbetétek létesítésével, részvények kibocsátásával.

Erre csak akkor van lehetőség, amennyiben a korábbi vagyoni hozzájárulást maradéktalanul teljesítették a tulajdonosok.

A tőkeemelés történhet pénzbetéttel, vagy apport rendelkezésre bocsátásával is.

Előírások és számviteli elszámolás szabályai ugyan azok, mint a cégalapításkor.

Alapítás (JT emelés) során átvett eszközök
nyilvántartásba vétele teljesítéskor

T 1-3 Eszközök

K 479 Egyéb rövid lejáratú kötelezettség

JT nyilvántartásba vétele alapítói okiratban
meghatározott értékkel - CB bejegyzéssel
egyidejűleg

T 33 Jegyzett, de még be nem fizetett tőke

K 411 Jegyzett tőke

2022.03.22.

33

Tulajdonosok, alapító tagok által a CB-ig
rendelkezésre bocsátott eszközök
értékének átvezetése

T 479 Egyéb rövid lejáratú kötelezettség

K 33 Jegyzett, de még be nem fizetett tőke

2022.03.22.

34

Jegyzett tőke

Apport értékének meghatározása:

- Alapító okiratban meghatározott értékben
- Felelősségi kontroll (Kft) – Ptk.:
 - **3:99. § [Nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás]**
 - „(1) Azok **a tagok**, akik valamely tag nem pénzbeli vagyoni hozzájárulását tudomásuk ellenére a szolgáltatáskori értéket meghaladó értékkel fogadták el, az ebből eredő **károkért a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulást teljesítővel egyetemlegesen felelnek** a társasággal szemben a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség szabályai szerint.”
 - „(2) Azok a tagok, akik valamely tag nem pénzbeli vagyoni hozzájárulását tudomásuk ellenére a szolgáltatáskori értéket meghaladó értékkel fogadták el, az ebből eredő károkért a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulást teljesítővel egyetemlegesen felelnek a társasággal szemben a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség szabályai szerint.”

2022.03.22.

35

Apport értékének meghatározása:

- Apport érték meghatározása
 - KFT - Ptk. felelősségi kontrolltól való eltérő megállapodás semmis!
 - RT esetében - az apport hitelesítése szükséges, ez azonban nem feltétlenül könyvvizsgálói hitelesítést jelent, bármilyen – nyilván az apport jellegéhez igazodó – szakértői vélemény alapján meghatározható az érték.
- Kkt., Bt. – vagyoni hozzájárulás
- Kft – A törzsbetét a tag vagyoni hozzájárulása. A törzsbetétek összege a törzstőke
- Rt – előre meghatározott névértékű részvényből álló alaptőkével működik

2022.03.22.

36

Osztalékelőleg

Az osztalékelőleget akkor kell a könyvekben rögzíteni a tulajdonsokkal szembeni követelésként, amikor annak kifizetése megtörténik.

T 32-33 Követelés tulajdonosokkal szemben

K 38 Pénzeszközök

A követelés összege addig marad a nyilvántartásban, amíg az eredményfelosztás keretében az osztalék összege meghatározásra nem kerül.

2022.03.22.

37

Osztalékdöntés napjával a teljes osztalékot elő kell írni

T 413 Eredménytartalék

K 477 Tulajdonosokkal szembeni kötelezettség

Osztalékelőleget össze kell vezetni az osztalékkötelezettséggel

T 477 Tulajdonosokkal szembeni kötelezettség

K 32-33 Követelés tulajdonosokkal szemben

2022.03.22.

38

Osztalékelőleg kifizetése devizában

Ha a gazdálkodó a könyveit forintban vezeti, akkor az osztalékelőleget is és az osztalékot is csak forintban állapíthatja meg, és az adók levonása után fennmaradó összeget is forintban fizetheti ki.

De! A szabad devizagazdálkodás lehetőséget ad arra, hogy - nem rendszeres jelleggel - a társaság a forintban meghatározott osztalékelőleget a rendelkezésére álló devizával fizesse ki.

Ez esetben osztalékelőlegként olyan devizamennyiség fizethető ki, amilyen devizaösszeget az adott társaság a kifizetés (az átutalás) napján az osztalékelőleg forintösszegéből a deviza (valuta)-piacon dokumentáltan meg tudna vásárolni.

2022.03.22.

39

– Egyéb csoportosítások

pénzkölcsön nyújtásából eredő követelések;

adott előlegek (az immateriális javakra, beruházásokra, készletekre); munkavállalókkal szembeni követelések;

2022.03.22.

40

Adott előlegek

- Előlegekről akkor beszélünk, ha termékértékesítést, vagy szolgáltatást megelőzően a tényleges teljesítésbe beszámítható pénzösszeget fizetnek.
- Ilyen esetben még teljesítés nem történik, hanem egy pénzügyi tranzakcióval kívánják a felek biztosítani az ügylet létrejöttét. Az adott előlegeket a számvitelben nettó módon kell az előlegek között kimutatni.

2022.03.22.

41

- Az adott előlegeknél megkülönböztetjük az előlegeket fajtájuk szerint is:
- Immateriális javakra adott előleg
- Beruházásra adott előleg
- Készletekre adott előleg
- Szolgáltatásra adott előleg.

2022.03.22.

42

Számviteli elszámolása

1a. Előleg átutalása

T 35x. Adott előlegek

K 384. Elszámolási betét

1b. ÁFA elszámolása

T 466. Előzetesen felszámított ÁFA

K 384. Elszámolási betét

2022.03.22.

43

2. Az eszköz megvásárlása átutalásos számla alapján.

2a. Nettó vételár

T 1-2. Eszközök

K 454. Szállítók

2b. ÁFA elszámolása

T 466. Előzetesen felszámított ÁFA

K 454. Szállítók

2022.03.22.

44

3a. Előleg rendezése

T 454. Szállítók

K 35x. Adott előlegek

3b. ÁFA rendezése

T 454. Szállítók

K 466. Előzetesen felszámított ÁFA

4. A fennmaradt tartozás átutalása

T 454. Szállítók

K 384. Elszámolási betét

2022.03.22.

45

- Kölcsönügyletek – Mérlegben:
 - 194 Egyéb tartósan adottkölcsönök A.III.7.
 - 364 Rövid lejáratra kölcsönadott pénzeszközök B.II.6.
- Kötelezett személye szerint
 - Természetes személyek
 - Munkavállalók
 - Vezetővisztségviselő, tulajdonosok
 - Gazdálkodók

2022.03.22.

46

- Munkavállalókkal szemben: ennek vezetése a gyakorlatban nagyon fontos, mert egyébként megállapíthatatlan, hogy
 - kivel szemben - nyilvántartást dolgozónként kell vezetni
 - milyen összegű követelésünk van
- Más gazdálkodókkal szemben
 - Kivel szemben – nyilvántartás cégenként, jogcímenként
 - Milyen összegű követelés áll fenn velük szemben
- Nem üzletszerűen! (engedélyköteles lenne!)
- Kamat – Ptk. alapján jár (ügyleti kamat)

2022.03.22.

47

Rövid lejáratú kölcsön nyújtás könyvelése a mozgással egyidejűleg

T 364 Egyéb rövid lejárató kölcsönök

K 38 Pénzeszközök

Kölcsöntörlesztés a pénzzel

T 38 Pénzeszközök

K 364 Egyéb rövid lejárató kölcsönök

Kölcsöntörlesztés egyéb eszközzel

T 1, 2 Eszközök

T 466 Előzetesen levonható áfa

K 364 Egyéb rövid lejárató kölcsönök

2022.03.22.

48

Költségvetési kiutalási igények

Külön jogszabályok alapján:

- Fogasztói árkiegészítés – pl. belföldi menetrend szerinti személyszállítás ingyenes utazásai után járó fogasztói árkiegészítés
- Exporttámogatás
- Mezőgazdasági és élelmiszer-ipari exporttámogatás
- Dotáció – pl. megváltozott munkaképességű dolgozók után
- Meliorációs és öntözésfejlesztési beruházási támogatás
- Egyéb támogatás a Nemzeti Kulturális Alapból
- Egyéb támogatás – Támogatás Foglalkoztatási Alapból

2022.03.22.

49

Speciális követelések/kaució

- **Kaució:**
- „Kaució” – ez a fogalom egyáltalán nem szerepel a Ptk.-ban
- Az az írásban rögzített és ténylegesen átadott összeg, amely a szerződés felróható megsemmisülése esetén elveszik vagy kétszeresen jár vissza.
- Adásvételi szerződések esetén a vevő elveszíti az átadott **kauciót**, amennyiben a teljes vételár kifizetése előtt eláll az üzletkötéstől... de ez inkább „foglaló”

2022.03.22.

50

Speciális követelések/óvadék

Óvadék:

5:95. § [Az óvadék alapítása]

(1) Óvadék

- a) pénzen és értékpapíron,
 - b) fizetésszámla-követelésen, illetve betétszerződésbővevénykövetelésen vagy egyébként jogszabály rendelkezése szerint számlavezetőként erre feljogosított intézmény által vezetett számlán nyilvántartott követelésen (a továbbiakban e cím alkalmazásában: fizetésszámla-követelés), továbbá
 - c) jogszabályban óvadék tárgyaként meghatározott más vagyontárgyon alapítható.
- (2) Óvadékot pénzen és nem dematerializált értékpapíron kezizálogjogként, dematerializált értékpapíron, fizetésszámla-követelésen és jogszabályban óvadék tárgyaként meghatározott más vagyontárgyon pedig úgy kell alapítani, hogy annak eredményeként az óvadék tárgya egyértelműen azonosítható módon az óvadék kötelezettjének hatalmából az óvadék jogosultjának hatalmába kerüljön, vagy az óvadék kötelezettjének korlátlan rendelkezése alól egyébként kikerüljön

2022.03.22.

51

Speciális követelések/óvadék

(3) Dematerializált értékpapíron és fizetésszámla-követelésen óvadék

- a) a számlatulajdonos, a számlavezető és az óvadék jogosultja közötti írásbeli megállapodással, amely szerint a számlavezető a számlatulajdonos rendelkezéseit az óvadék jogosultjának jóváhagyásával, az óvadék jogosultjának rendelkezéseit a számlatulajdonos jóváhagyása nélkül is teljesíti; vagy
- b) a számlavezető javára önmagában a számlatulajdonos és a számlavezető közötti zálogszerződéssel is alapítható.

(4) A számlavezető a dematerializált értékpapíron és fizetésszámla-követelésen fennálló óvadékot valamennyi számlakivonaton és egyéb egyenlegközlő iraton köteles feltüntetni.

2022.03.22.

52

Speciális követelések/óvadék

5:123. § [Óvadék és jelzálogjog közötti rangsor]

Ha ugyanazt a zálogtárgyat óvadék és jelzálogjog is terheli, az óvadék jogosultját kielégítési elsőbbség illeti meg a jelzálogjog jogosultjával szemben.

5:138. § [A közvetlen kielégítés joga]

(1) Óvadék esetén, ha annak tárgya pénz, fizetésszámla-követelés, tőzsdei vagy egyéb nyilvánosan jegyzett piaci árral rendelkező értékpapír vagy adott időpontban az értékpapírban foglalt feltételek szerint a felektől függetlenül meghatározható értékkel rendelkező pénzkövetelést megtestesítő értékpapír, a zálogjogosult a kielégítési joga megnyílásakor a zálogkötelezetthez címzett egyoldalú nyilatkozattal - a biztosított követelés összege erejéig - a zálogtárgy tulajdonjogát megszerezheti, illetve ha már korábban megszerezte, megszüntetheti azt a kötelezettségét, hogy a kapott óvadékkal egyező fajtájú és mennyiségű vagyontárgyat ruházzon át a zálogkötelezettre

2022.03.22.

53

Speciális követelések/letét

- Letéti ügylet
- Letéti szerződéssel valamilyen fedezet biztosítása
- Jellemzően autóbérlésnél alkalmazzák
- A bérlés ideje alatt az autókölcsönző társaságok bizonyos összeget zárolnak az autót kölcsönző hitelkártyáján. Ez fedezetként szolgál az autón keletkezett esetleges sérülésekre, autókulcs elvesztésre illetve az üzemanyagtartály hiányos feltöltésére.
- Ha semmilyen probléma nem merül fel a bérlés során, a leadás után a zárolt összeg felszabadításra kerül.
- Nem része az ellenértéknek!
- Nem jár együtt pénzmozgással, így nem érinti az áfát

2022.03.22.

54

Speciális követelések/letét

6:360. § [Letéti szerződés]

Letéti szerződés alapján a letéteményes a szerződésben meghatározott ingó dolog megőrzésére és annak a szerződés megszűnésekor történő visszaadására, a letevődíj fizetésére köteles.

6:361. § [A letett dolog használata, másra bízása, hasznainak szedése, kezelése]

- (1) A letéteményes köteles a letett dolgot saját vagyonától és más letevőáltal letett dologtól elkülönítve őrizni és nyilvántartani.
- (2) A letéteményes köteles a letett dolgot kezelni, ha a letett dolog természete azt szükségessé teszi. A letett dolog kezelésére a megbízás szabályait kell alkalmazni.

Speciális követelések/foglaló

6:185. § [Foglaló]

- (1) A másik félnek fizetett pénzt akkor lehet foglalónak tekinteni, ha annak fizetésére a kötelezettségvállalás megerősítéseként kerül sor, és ez a rendeltetés a szerződésből egyértelműen kitűnik.
- (2) Ha a szerződést teljesítik, a tartozás a foglaló összegével csökken. Ha a szerződés teljesítése olyan okból hiúsul meg, amelyért egyik fél sem felelős, vagy mindkét fél felelős, a foglaló visszajár.
- (3) A teljesítés meghiúsulásáért felelős fél az adott foglalót elveszti, a kapott foglalót kétszeresen köteles visszatéríteni.
- (4) A foglaló elvesztése vagy kétszeres visszatérítése a szerződésszegés következményei alól nem mentesít. A kötbér és a kártérítés összege a foglaló összegével csökken.
- (5) A túlzott mértékű foglaló összegét a kötelezett kérelmére a bíróság mérsékelheti.

Speciális követelések/foglaló

- **Az ügylet megghiúsulása esetén** - ha egy ügylet foglalóval van biztosítva,
 - **nem alkalmazható a számla sztornózása**, mert az áfa törvény kimondja: a foglaló teljesítésének időpontja a foglaló tényleges átvétele, jóváírás napja.
 - **egy nullára történő számlahelyesbítés alkalmazandó**, melynek teljesítési időpontja az eredeti (helyesbített) ügylet teljesítési időpontja, ami a foglaló átvételének, jóváírásának napja.
 - *(Függetlenül attól, hogy a foglalót esetleg nem kell visszaadni, vagy kétszeresen kell visszaadni.)*
 - **A helyesbítő számlán az adó mértéke meg kell, hogy egyezzen a foglalón szereplő adómértékkel.**

2022.03.22.

57

Speciális követelések/foglaló

- **Az ügylet megvalósulása esetén** a foglaló teljes mértékben megegyezik az előlegszámla adóügyi elszámolásával – az ügylet végösszegéből levonódik (mínuszosan jelenik meg) a foglaló értéke a végszámlán.
- Jó ha tudjuk: A foglaló az áfa szempontjából megegyezik az előlegre vonatkozó törvényi szabályozásokkal, tehát **áfaköteles**

2022.03.22.

58

Speciális követelések/kompenzálás

- **Kompenzálás**
- Kompenzálás = beszámítás
- Új PTK 6:49. § [Pénzkövetelések beszámítása]
 - (1) A kötelezett pénztartozását úgy is teljesítheti, hogy a jogosulttal szemben fennálló lejárt pénzkövetelését a jogosulthoz intézett jognyilatkozattal a pénztartozásába beszámítja.
 - (2) A beszámítás erejéig a kötelezettségek megszűnnek

2022.03.22.

59

Speciális követelések/barter

- **Barter ügylet:**
- Lényegében egy csereszerződés – egy vételi és egy eladási tranzakció
- Devizás barter esetén egy export és egy import ügylet összekapcsolásáról van szó.
- Az export és az import ügylet állományba vétele, az elsőügylet teljesítése napján érvényes választott devizaárfolyamon történik, így a második teljesítést is az elsőteljesítéskori árfolyamon kell elszámolni!

2022.03.22.

60

Speciális követelések/barter

- Nemcsak devizában, hanem forintban is azonos összeggel mutatjuk ki a két ügyletet, ezért a második ügyletet az elsőügylet árfolyamával értékeljük
- Nem tévesztendő össze a követelés fejében átvett, illetve a kötelezettség ellenében átadott eszköz esetével! Itt két egymástól független ügylet utólagos összekapcsolásáról van szó
- Év végén nem szabad átértékelni
- Összevezetést követően nem lehet egyenleg, ellenkező esetben önellenőrzés

2022.03.22.

61

Speciális követelések/barter

Az eszköz beszerzésének elszámolása az elsőteljesítés időpontjában érvényes árfolyamon:

T 1-3 Eszközök

K 454. Szállítók

A barter ügylet keretében történő kiszállítás elszámolása - ezt is az elsőteljesítés időpontjában érvényes árfolyamon:

T 317. Külföldi követelések (devizában)

K 93-94. Exportértékesítés árbevétele

Össze kell vezetni a fennálló követelést és kötelezettséget :

T 454. Szállítók

K 317. Külföldi követelések (devizában)

2022.03.22.

62

Elengedett követelés

- Az elengedett követelést meg kell különböztetni a behajthatatlan követeléستől. Behajthatatlan akkor lesz a követelés, ha a vállalkozás minden jogszerű lépése ellenére nem fog befolyjni a pénz hozzá. Elengedni egy követelést viszont nem csak azért lehet, mert annak bizonytalan a befolyása, hanem állhat mögötte egyéb gazdasági érdek is. Gyakran találkozni a jelenséggel kapcsolt vállalkozások között.
- Egymástól független vállalkozások között akkor találkozhatunk például kényszerből elengedett követeléssel, ha feltételezhető, hogy a nehéz helyzetbe került adós így legalább a tartozás egy részét-az el nem engedett részt- rendezni tudja majd

2022.03.22.

63

Elengedett követelés

- Az elengedett követelés könyv szerinti értékét egyéb ráfordításként kell elszámolni. Az elengedett követelés éves összege növeli az adózás előtti eredményt, kivéve, ha
 - ha magánszemély javára történik a követelés elengedése
 - ha külföldi személlyel vagy nem magánszemély belföldi személlyel szemben fennálló követelést engednek el, és nincs kapcsolt vállalkozási viszony a felek között.

2022.03.22.

64

Engedményezés fogalma

Jogosult személye változik, jogosult a követelést egy szerződéssel másra ruházta át.

Régi jogosult: engedményező

Új jogosult: engedményes

Kötelezett:

Nem kell kérni a kötelezett beleegyezését, de mindenképpen értesíteni kell őt az engedményezés tényéről, kell tudnia kinek teljesítsen. Értesítés megkapásától már csak az új jogosultnak lehet teljesíteni. Amennyiben az új jogosulttól, az engedményestől érkezik értesítés, kérni kell az engedményező igazolását, ellenkező esetben csak saját kockázatra lehet utalni az új jogosultnak.

Engedményezés

Számviteli elszámolási lehetőségek megállapodás függvényében:

1. Ellenértékes engedményezés
2. Ellenérték nélküli engedményezés
3. Követelések-kötelezettségek közötti elszámolás

Engedményezés

Ellenértékes engedményezés

- **Nettó elszámolás!!**
- Az értékesített (engedményezett) követelés / befektetett pénzügyi eszközök eladási ára (az engedményes által elismert értéke) és a könyv szerinti értéke közötti
 - > nyereség jellegű különbözetet az egyéb bevételek
 - befektetett pénzügyi eszközöknél a pénzügyi műveletek bevétele -,
 - > veszteség jellegű különbözetet az egyéb ráfordítások
 - befektetett pénzügyi eszközöknél a pénzügyi ráfordítások -között kell elszámolni.

2022.03.22

67

Engedményezés

Számviteli elszámolási lehetőségek megállapodás függvényében:

1. Ellenértékes engedményezés
2. Ellenérték nélküli engedményezés
3. Követelések-kötelezettségek közötti elszámolás

2022.03.22.

68

Engedményezés

- **Ellenérték nélküli engedményezés**

- Szt. 86. § (7) bekezdés a) pont szerint a egyéb ráfordítások között kell elszámolni a térítés nélkül átadott eszközök nyilvántartás szerinti értékét.

Engedményezőnél: (átadó)

- Az átadónál a követelés összegét a térítés nélküli átadás szabályai szerint egyéb ráfordításként kell elszámolni, könyvelési tétel:
- T 86 - K 31,35,36

2022.03.22.

69

Engedményezés

– Engedményesnél (új jogosult)

- Az átvevőnél az engedményezett követelés összegét az egyéb követelések között az egyéb bevételekkel szemben állományba venni, T 36 - K 96
- Időbelileg el kell határolni T 96 - K 483.
- Az időbeli elhatárolást a követelés kiegyenlítésekor kell megszüntetni
T 483 - K 96

2022.03.22.

70

Engedményezés

Számviteli elszámolási lehetőségek
megállapodás függvényében:

1. Ellenértékes engedményezés
2. Ellenérték nélküli engedményezés
3. Követelések-kötelezettségek közötti
elszámolás

2022.03.22.

71

Engedményezés

- **Követelés-kötelezettség elszámolása:**

Az új Ptk. 6:49. §-a alapján a kötelezett pénztartozását úgy is teljesítheti, hogy a jogosulttal szemben fennálló lejárt pénzkövetelését a jogosulthoz intézett jognyilatkozattal a pénztartozásába beszámítja. A beszámítás erejéig a kötelezettségek megszűnnek, a fennmaradó összeget pénzügyileg teljesíteni kell.

2022.03.22.

72

Speciális követelések/faktorálás

Faktorálás fogalma: számviteli törvény nem ismeri, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény szerint ide sorolandó a követelés vásárlás, megelőlegezés, leszámítolás, gyakorlatilag pénzkölcsönzés. Rendszeresen és üzletszerűen csak pénzintézet folytathatja

2022.03.22.

73

A követelés megvásárlója a fizetett ellenérték Összegét számolja el a könyveibe a vásárolt követelést, a járó, hátralévő, az adós által még nem törlesztett összeget pedig a 0-s számlaosztályban tartja nyilván.

A vételárat meghaladóan befolyt összeget a pénzügyi teljesítés időpontjával a pénzügyi műveletek egyéb bevételeként kell elszámolni.

2022.03.22.

74

- **Vásárolt követelés tovább értékesítése**
 - Könyvszerinti értéket a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai terhére kell kivezetni, az ellenértéket a pénzügyi műveletek egyéb bevételeként kell elszámolni. A kettő össze kell vezetni, csak a különbség jelenik meg az eredménykimutatásban.

SAJÁTOS BEKERÜLÉSI JOGCÍMEK

- a) *Követelés vásárlás*: fizetett összeg
- b) *Apportként átvett*: általános szabály
- c) *Térítés nélkül átvett*: általános szabály (egyéb bevétel → halasztott bevétel → megszüntetés pénzügyi rendezéskor, vagy értékcorrekciók elszámolásakor)
- d) *Bíróság által megítélt követelés*
 - ügyfél által el nem ismert, de
 - bíróság által megítélt és a
 - fordulónapig jogerőre emelkedett.
 - Teljesítés napja: jogerőre emelkedés napja

– Kamatkövetelés

- Azok esedékességekor, pénzügyi műveletek bevételeivel szemben

– Pénzügyi lízingkövetelések

- Nem része a lízingdíjban lévő kamat
- A lízingbe adott eszköz lízingszerződésben meghatározott áfa nélküli ellenértéken
- Külföldi pénzürtékre szóló követelés: számviteli politikában választott árfolyamon kell forintra átszámítani

követelések bekerülési értéke

- Könyv szerinti érték
 - értékvesztés
 - + visszaírás
 - +/- árfolyam-különbözetek
 - = mérlegérték
- A mérlegben a külföldi pénzürtékre szóló követeléseket az üzleti év mérlegfordulónapjára vonatkozó választott devizaárfolyamon átszámított forintértéken kell kimutatni, amennyiben a mérlegfordulónapi értékelésből adódó különbözetnek a külföldi pénzürtékre szóló eszközökre, kötelezettségekre, illetve az eredményre gyakorolt hatása jelentős.

A követelésekkel kapcsolatos számviteli szabályok

- Követelések értékelése
 - Megtérülés szempontjából való értékelés
 - Mérleg fordulónapján értékelni kell
 - Értékvesztés (várhatóan megtérülő összeg kisebb, mint a könyv szerinti érték → veszteség jellegű)
 - Értékvesztés visszaírása (várhatóan megtérülő összeg nagyobb, mint a könyv szerinti érték)
 - Egyedi értékelésen alapul
 - Devizás átértékelés
 - Külföldi pénzürtékre szóló követelés értékelése számviteli politikában választott árfolyamon a mérleg fordulónapján érvényes értéken át kell értékelni

2022.03.22.

79

A követelésekkel kapcsolatos számviteli szabályok

- Vevő túlfizetése miatti tartozás: egyéb rövid lejáratú kötelezettség
- Vevőtől kapott előlegek: nem követelés, kötelezettség

2022.03.22.

80

A követelésekkel kapcsolatos számviteli szabályok

- Eredménykimutatás kapcsolat
 - Értékesítés esetén: Nettó árbevétel, egyéb bevétel
 - Minőségi kifogás, visszaküldés: az árbevételt csökkenti
 - Utólag adott, számlázott engedmény: az árbevételt csökkenti
 - Utólag adott nem számlázott mennyiségi engedmény (rabatt): az egyéb ráfordítást növeli
 - Realizált deviza árfolyam különbözet év közben: pénzügyi műveletek egyéb ráfordítás, pénzügyi műveletek egyéb bevétel

2022.03.22.

81

A követelésekkel kapcsolatos számviteli szabályok

- Behajthatatlan követelések, és behajthatatlannak nem minősülő elengedett követelés: egyéb ráfordítás
- Vevőkövetelések értékvesztése: egyéb ráfordítás
- Vevőkövetelések értékvesztés visszaírása: egyéb bevétel
- Év végi értékeléskor, a devizás eszközök-források összevont árfolyamkülönbözete: pénzügyi műveletek egyéb ráfordítása, ill. pénzügyi műveletek egyéb bevétele
- Általunk engedményezett eladott eredeti követelés: egyéb ráfordítás és egyéb bevétel, BRUTTÓ módon könyvelendő
- Térítés nélkül átadott vevőkövetelés egyéb ráfordítás

2022.03.22.

82

A követelésekkel kapcsolatos számviteli szabályok

- Követelések nyilvántartásból való kivezetése
 - Függ attól, milyen gazdasági esemény kapcsán kerül ki az állományból
- Cserébe adott követelés
 - A csere az átadott eszköz, követelés eladása
 - Cserébe kapott eszköz, eszköz vétele
 - Eredeti követelés a követelés értékesítési szabályai szerint kerül ki a könyvekből
- Értékesített követelés
 - Könyv szerinti értéken kell kivezetni az egyéb ráfordításokkal szemben
 - Követelés ellenértékét másik követelésként kell előírní egyéb bevételekkel szemben

2022.03.22.

83

A követelésekkel kapcsolatos számviteli szabályok

- Apportba adott követelés
 - Jellege szerint a pénzügyi műveletek bevételei vagy ráfordításai között kell elszámolni
- Tőkeleszállítás, illetve tulajdoni, tagsági viszony megszűnése kapcsán kiadott vagyon címén átadott követelés
 - Értékesített követelés szabályai szerint
 - Különbözetet pénzben rendezni
- Térítés nélkül átadott követelés
 - Forgóeszköznek minősülő követelés: egyéb ráfordításokkal szemben kell kivezetni
 - Tartós kölcsön: pénzügyi műveletek ráfordításaival szemben kell kivezetni

2022.03.22.

84

A követelésekkel kapcsolatos számviteli szabályok

- Elengedett követelés
 - Egyéb ráfordításokkal szemben kell kivezetni
- Behajthatatlan követelés,
 - A mérlegben nem lehet kimutatni
 - Üzleti év hitelezési veszteségeként le kell írni
 - Saját követelés esetében egyéb ráfordítással szemben kell kivezetni
 - Vásárolt követelés esetén a pénzügyi műveletek ráfordításaival szemben kell kivezetni

2022.03.22.

85

A követelésekkel kapcsolatos számviteli szabályok

- Követelések analitikus nyilvántartása és leltározása
 - Megfelelő információ szolgáltatás mérleg, eredménykimutatás, kiegészítő melléklet összeállításához
 - Főkönyvi számlák alábontása
 - Részletes analitikus nyilvántartás:
 - adós adatai
 - követelés összege
 - követelés jogcíme
 - időpontja
 - kamatfeltételek
 - biztosítékok
 - befolyt törlesztések
 - évente legalább egyszer egyeztetni kell

2022.03.22.

86

A követelésekkel kapcsolatos számviteli szabályok

- Értékvesztés elszámolása
 - Egyedi minősítéssel (a vevő minősítjük, nem a „számlát”)
 - Mérlegkészítéskor ismert információk alapján
 - A fordulónapon fennálló, mérlegkészítésig be nem folyt követeléseknél
 - A várható veszteség jellegű különbözetre
 - Ha az tartós és jelentős
 - Adósonként kisösszegű követelések specialitása

2022.03.22.

87

A követelésekkel kapcsolatos számviteli szabályok

- Követeléseket alátámasztó bizonylatok
 - 8 éven belül meg kell őrizni
 - követelésre vonatkozó szerződések
 - számlák
 - szállító levelek
 - bevallások
 - hatósági határozatok
 - pénzeszköz kifizetését igazoló dokumentumok
 - egyenlegközlő levelek stb

2022.03.22.

88

A követelésekkel kapcsolatos számviteli szabályok

- Követelésekkel kapcsolatos információk a kiegészítő mellékletben
 - Be kell mutatni eredeti nyilvántartásba vételi értékét
 - Üzleti évben elszámolt és visszaírt értékvesztés összegét
 - Bevételek aktív időbeli elhatárolásának jelentősebb összegét
 - Követeléseket kapcsolt vállalkozással szemben

2022.03.22.

89

Kötelezettségek számvitele

A kötelezettségek fogalma

[Szt. 42 § (1)]

„A **kötelezettségek** azok a szállítási, vállalkozási, szolgáltatási és egyéb szerződésekből eredő, pénzértékben kifejezett elismert tartozások, amelyek a szállító, a vállalkozó, a szolgáltató, a hitelező, a kölcsönt nyújtó által már teljesített, a vállalkozó által elfogadott, elismert szállításhoz, szolgáltatáshoz, pénznyújtáshoz, valamint az állami, az önkormányzati vagyon részét képező eszközök – törvényi rendelkezés, illetve felhatalmazás alapján történő – kezelésbe vételéhez kapcsolódnak. A kötelezettségek lehetnek hátrasoroltak, hosszú és rövid lejáratúak.”

2022.03.22.

91

- A kötelezettségek fogalmából következően passziválásának (állományba vételének) feltétele, hogy
 - a másik fél által megtörtént a teljesítés,
 - azt a vállalkozás elfogadta, elismerte, és
 - pénzben kifejezett az ellenérték.

2022.03.22.

92

más kritériumok az egyes kötelezettség fajtáknál.

A szállítókkal szembeni kötelezettség esetén akkor tekinthetjük elfogadottnak elismertnek a teljesítést, ha azt sem mennyiségi, sem minőségi szempontból nem vitattuk.

Abban az esetben, ha kifogást emeltünk a teljesítéssel kapcsolatban, akkor a kötelezettséget az elismert összegben kell szerepeltetni a nyilvántartásunkban.

2022.03.22.

93

A hitel és kölcsön jellegű kötelezettségek a kapott pénz jóváírásakor kerülnek állományba vételre.

Abban az esetben, ha hitelkeretünk terhére történt egy másik kötelezettség kiegyenlítésre (például szállítókat fizettünk ki hitelkeretünkből), akkor a pénzügyi teljesítés a kiegyenlített kötelezettség csökkenését jelenti és ezzel egyidejűleg állományba vesszük a hitel (kölcsön) összegét.

Hasonló módon kell eljárni, ha váltókibocsátással rendezzük a kötelezettségünket.

2022.03.22.

94

- A kötelezettségek elszámolásának alapját képezhetik különféle jogszabályok, határozatok is (pl. adótörvények, bírósági és adóhatósági határozatok). Az egyéb kötelezettségeknél (pl. adóhatósággal, munkavállalókkal szemben) belső bizonylatok alapján számoljuk el a kötelezettségeket.

- A kötelezettségeket pénzben kifejezett összegben kell állományba venni.
- A kötelezettségek teljesítése általában pénzzel történik, lehetnek azonban kivételek. Ilyen a váltóval (akár saját, akár idegen kibocsátású váltó) történő teljesítés, illetve, ha a kötelezettségünk fejében valamilyen eszközt adunk át, vagy szolgáltatást nyújtunk. Ezekben az esetekben két jogügyletet kell kezelnünk.

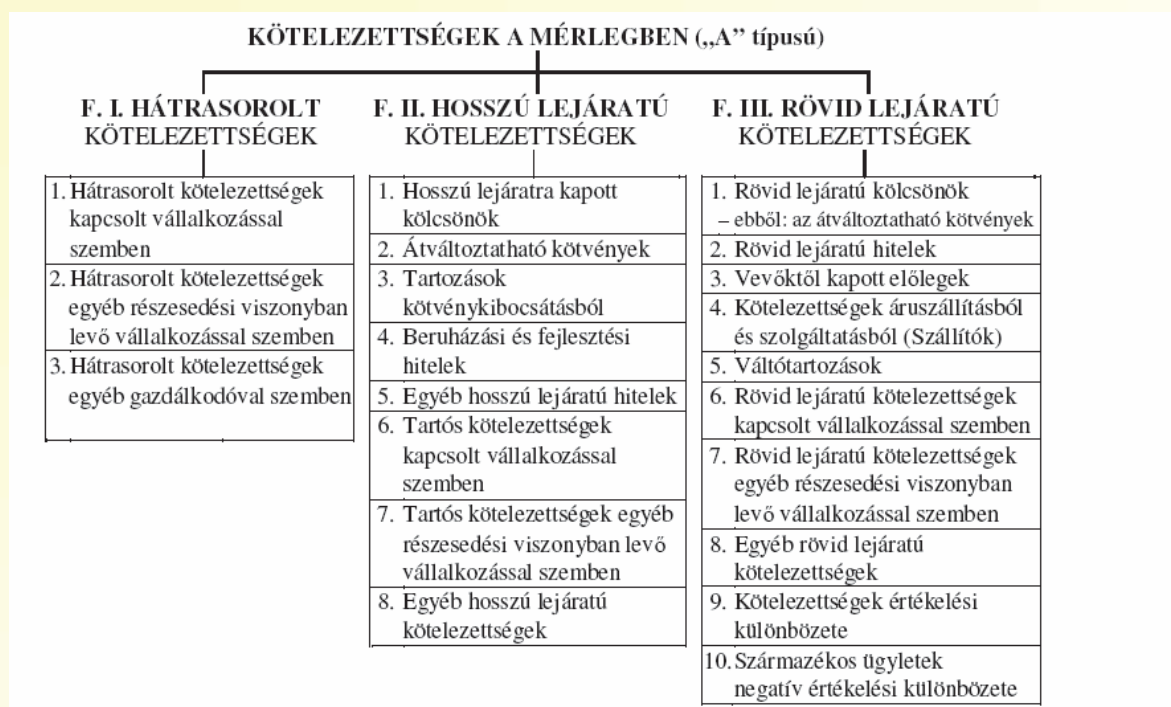
A kötelezettségekkel kapcsolatos szerződések főb típusai

- szállítási szerződés,
- szolgáltatási szerződés,
- hitel- és kölcsönszerződés,
- munkaviszonnyal kapcsolatos szerződések,
- megbízási szerződések,
- határozatok (bíróági, adóhatósági).

2022.03.22.

97

A kötelezettségek fajtái

2022.03.22.

98

Részesedési viszony szerinti csoportosítás

- **Kapcsolt vállalkozással szembeni kötelezettségek:**
Az Szt. szabályai szerint anyavállalatnak,
- közös vezetésű vállalkozásnak, illetve társult vállalkozásnak minősülő vállalkozásokkal
- szembeni kötelezettségeket kell ezekben a mérlegtételekben kimutatni (ez az elsődleges
- besorolási szempont), függetlenül a kötelezettség megjelenési formájától. Fölérendelt
- anyavállalat esetében a minősítést a fölérendelt anyavállalat szempontjából kell elvégezni.

2022.03.22.

99

Egyéb részesedési viszonyban levő vállalkozással szembeni kötelezettségek

- az Szt. szabályai szerint kapcsolt vállalkozásnak nem minősülő (szavazati arány 20% alatt) részesedési viszonyban levő vállalkozásokkal szembeni kötelezettségeket kell ezekben a mérlegtételekben kimutatni, függetlenül a kötelezettség megjelenési formájától (ez az elsődleges besorolási szempont).

2022.03.22.

100

Lejárat szerinti csoportosítás

Hosszú lejáratú kötelezettségek: a tárgyévet követő év után lesznek csak esedékesek.

A következő évben esedékes összegeket (és ami nem esedékes, de várhatóan pénzügyileg teljesítjük a következő évben) a mérlegben át kell sorolni a rövid lejáratú kötelezettségek közé.

A beruházási és fejlesztési, illetve az egyéb hosszú lejáratú hitelek a rövid lejáratú hitelek közé, a hosszú lejáratra kapott kölcsönöket, a tartozásokat kötvénykibocsátásból, illetve az átváltoztatható kötvényeket a rövid lejáratú kölcsönök (kiemelve tájékoztató adatként az átváltoztatható kötvényeket) közé kell átcsoportosítani.

2022.03.22.

101

Az átváltoztatható kötvények miatti kötelezettségek olyan névre szóló kötvénytartozások, amelyeket a kötvénytulajdonos kérésére részvénné kell átalakítani. (Csak részvénytársaság bocsáthatja ki, az alaptőke feléig.) A rövid lejáratú kötelezettségek közé átsorolt átváltoztatható kötvények miatti tartozást a rövidlejáratú kölcsönök mérlegtételben kell kimutatni (tájékoztató adatként külön sorban is), ha nem részesedési viszonyban levő vállalkozással szembeni kötelezettség.

2022.03.22.

102

Tartozások kötvénykibocsátásból a vállalkozó által kibocsátott kötvények tulajdonosaival szembeni hosszú lejáratú kötelezettségek. (Kötvény kibocsátására csak hitelintézetten keresztül kerülhet sor, a kötvénykibocsátásra vonatkozó törvények szerint.)

Beruházási és fejlesztési hitelek a hitelintézetekkel kötött hitelszerződés szerint az egy éven túli lejáratra beruházási, fejlesztési célra kapott pénz miatti tartozások.

Egyéb hosszú lejáratú hitelek a hitelintézetekkel kötött szerződés szerint az egy éven túli lejáratra nem beruházási, nem fejlesztési célra kapott pénz miatti tartozások.

Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szembeni mérlegtétel azokat a kötelezettségeket tartalmazza, amelyeknél

- anyavállalattal, leányvállalattal, közös vezetésű vállalkozással, társult vállalkozással (együttesen kapcsolt vállalkozások) kötött szerződés szerint, a pénzértékben kifejezett fizetési kötelezettségek lejáratát az egy évet meghaladja, pénzügyi rendezésük a tárgyévet követő évben még nem esedékes, akkor is, ha egyébként átváltoztatható kötvények miatti vagy egyéb kötvénykibocsátásból származó kötelezettségek.

Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségként kell többek között kimutatni az alábbiakat.

- Az állami vagyon, az önkormányzati vagyon részét képező eszközök – törvényi rendelkezés, illetve felhatalmazás alapján történő- kezelésbe vételéhez kapcsolódó kötelezettséget. Ezen eszközöket az átvételekor az állami, illetve az önkormányzati vagyonkezelő által közölt értéken kell állományba venni az egyéb hosszú lejáratú kötelezettségekkel szemben.
- A lízingbe vevőnél a pénzügyi lízingbe vett, beruházásként elszámolt eszköz lízingbeadó (eladó) által számlázott ellenértékének megfelelő kötelezettséget.

2022.03.22.

105

- **Rövid lejáratú kötelezettségek:** a fordulónapot követő üzleti évben esedékes kötelezettségek (ide értve a hosszú lejáratúból átsorolt kötelezettségeket is).
- Itt kell kimutatni a követelések túlfizetéseit is.

2022.03.22.

106

Hátrasorolt kötelezettségek

Hátrasorolt kötelezettségként kell kimutatni

- minden olyan kapott kölcsönt, amelyet
- ténylegesen a vállalkozó rendelkezésére bocsátottak,
- a vonatkozó szerződés tartalmazza a kölcsönt nyújtó fél egyetértését arra vonatkozóan, hogy az általa nyújtott kölcsön bevonható a vállalkozó adóssága rendezésébe (nem konkrét célra folyósították),
- a kölcsönt nyújtó követelése a törlesztések sorrendjében a tulajdonosok előtti legutolsó helyen áll, azt a vállalkozó felszámolása vagy csődje esetén csak a többi hitelező kielégítése után kell kiegyenlíteni,
- a kölcsön visszafizetési határideje vagy meghatározatlan, vagy jövőbeni eseményektől függ,
- eredeti futamideje öt évet meghaladó lejáratú,
- törlesztése az eredeti lejárat vagy a szerződésben kikötött felmondási időelőtt nem lehetséges.

2022.03.22.

107

A következő évben esedékes – de hátrasorolt – összegeket nem lehet átvezetni a rövid lejáratú kötelezettségek közé, azokat csak a kiegészítő mellékletben kell külön bemutatni

2022.03.22.

108

A hátrasorolt kötelezettségek bevonhatók a vállalkozó adóssága rendezésébe, tehát szabadon felhasználható a kapott pénzösszeg. Az a szabály, hogy a kölcsönt nyújtó követelése a törlesztések sorrendjében a tulajdonosok előtti legutolsó helyen áll, csak a vállalkozó felszámolása vagy csődje esetén válik jelentőssé, mert ebben az esetben csak a többi hitelező kielégítése után (közvetlenül a tulajdonosok előtt) kell (szabad) kiegyenlíteni a hátrasorolt kötelezettség összegét (ha marad rá fedezet).

Öt évet meghaladó futamidő esetén sem lehet az eredeti lejárat előtt visszafizetni a hátrasorolt kötelezettségeket, hiszen ez az ügylet „hátrasorolt” jellegének lényegét változtatná meg.

A hátrasorolt kötelezettségek jellemzően a tulajdonosokkal szembeni kötelezettségek, vagy olyanokkal szembeni kötelezettségek, akiknek a vállalkozással szemben a tulajdonosokhoz hasonló jogaik vannak.

Egyéb csoportosítási szempontok

a) Kötelezettségek más mérlegfőcsoporton belül¹

- **A költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása**
mérlegképzési kötelezettség tartalmának
minősül. Olyan kötelezettség jellegű összegeket kell ide
elszámolni, amelyek csak a fordulónapot követően
kerülnek teljesítésre. Nem itt, hanem a szállítókkal
szembeni kötelezettségek között kell kimutatni az olyan
tárgyévi szolgáltatás igénybevételét is, amellyel
kapcsolatban a számlát csak a fordulónapot követően
bocsátották ki (pl. decemberi telefon).

2022.03.22.

111

b) Forintban, illetve devizában teljesítendő kötelezettségek

- Azok a szerződések, amelyek alapján a kötelezettségek
keletkeznek, tartalmazzák, hogy a szerződés teljesítése
során **milyen pénznemben fognak elszámolni a felek**.
Azt a kötelezettséget, amelynek a pénzneme eltér a
nyilvántartás és a beszámoló pénznemétől, **devizában
teljesítendő** kötelezettségnek nevezzük. A devizában
teljesítendő kötelezettségek esetén a kötelezettségek
állományba vételére, csökkenésének elszámolására és
év végi értékelésére a devizás értékelés szabályait kell
alkalmazni. Ezeket az előírásokat kell alkalmazni
a devizaalapon meghatározott kötelezettségek
értékelésénél is.

2022.03.22.

112

- **c) Az elszámolás szabályai szerinti csoportosítás**

- **Mérlegen belüli kötelezettségek:** Az eddigi csoportosítási szempontok során tárgyalt kötelezettségek tartoznak ebbe a körbe. Ezeket a mérleg forrás oldalának valamelyik mérlegtételében kell kimutatni.

Mérlegen kívüli kötelezettségek: Azokat a kötelezettségeket, amelyeket az Szt. szabályai szerint nem lehet szerepeltetni a mérlegtételek között (de egyébként a vállalkozást terhelő kötelezettségek), mérlegen kívüli tételként kell figyelembe venni és bemutatni a kiegészítő mellékletben. Ide tartoznak a **függő** kötelezettségek, a **biztos (jövőbeni)** kötelezettségek, illetve a tulajdonosnál a részesedésre még be nem fizetett összeg (ami a befektetést élvező társaságnál jegyzett, de még be nem fizetett tőke). A mérlegen kívüli kötelezettségeket a 0. számlaosztályban könyvelni is kell.

- **A függő kötelezettségekből és a biztos (jövőbeni) kötelezettségekből** külön kiemelve kell elszámolni a határidős adásvételi ügyletek, az opciós ügyletek, swap ügyletek határidős részének szerződés szerinti értékét addig, amíg a kötelezettség, az ügylet teljesítése (lezárása) meg nem történt, szerződés szerint le nem járt.

Függő kötelezettség olyan harmadik személlyel szemben vállalt kötelezettség, amely a mérleg fordulónapján fennáll, azonban mérlegátvételenkénti szerepeltetése jövőbeni eseménytől függ (vagy bekövetkezik, vagy nem).

A függő kötelezettség lehet pénzeszközre, illetve egyéb eszközre vonatkozó kötelezettség.

Pénzeszközre vonatkozó függő kötelezettségek **fajtái:**

kezeségvállalás, garanciavállalás, váltókezesi kötelezettség, eladási opció kiírójának, vételi opció vevőjének kötelezettsége, nem valódi penziós ügyletek, le nem zárt peres ügyekkel kapcsolatban várható kötelezettség.

Egyéb eszközre vonatkozó függő kötelezettségek **fajtái:** a fedezetként, biztosítékként, óvadékként felajánlott (szolgáltató) vagyontárgyak és az opciós ügylet miatti egyéb eszköz átadására vonatkozó kötelezettségek.

Biztos (jövőbeni) kötelezettség olyan visszavonhatatlan kötelezettség, amely a mérleg fordulónapján már fennáll, de a szerződés teljesítése még nem történt meg, ezért mérlegként nem szerepeltethető.

A biztos kötelezettségek lehetnek pénzeszközre, illetve egyéb eszközre vonatkozó kötelezettségek.

- **A biztos (jövőbeni) kötelezettségek fajtái:**
 - határidős adásvételi ügyletek,
 - valódi penziós ügyletek,
 - swap ügyletek határidős része miatti pénzeszköz, vagy egyéb eszköz átadására vonatkozó kötelezettségek.

Egyéb szempontok szerinti elkülönítés

- **Eredeti kötelezettségeknek** nevezzük az olyan kötelezettségeket, amelyeknél a vállalkozással kötött szerződés alapján keletkezett a kötelezettség. Ezeket a (korábban részletezett) megfelelő szempontok alapján kell a megfelelő mérlegkétebe besorolni.

Átvállalt kötelezettségeknek nevezzük az olyan kötelezettségeket, amelyeket a vállalkozás más természetes, vagy jogi személytől átvállalt (helyette fogja kifizetni). Az átvállalt kötelezettség a egyéb ráfordításokkal szemben számolandó el egyéb rövid, vagy egyéb hosszú lejáratú kötelezettségként. Az átvállalással egyidejűleg elhatárolt (halasztott) ráfordítást a pénzügyi teljesítéssel azonos összegben kell visszavezetni eredményt csökkentő tételként.

Elengedett kötelezettségeknek nevezzük az olyan kötelezettségeket, amelyeknek a pénzügyi teljesítését a jogosult nem igényli. Az elengedett kötelezettséget egyéb bevételként kell elszámolni, és ha meglévő eszközhöz kapcsolódik, akkor (maximum az eszköz értékével azonosan) el kell határolni (halasztott bevétel). Az elhatárolást az eszköz értékének költségként, ráfordításként történő elszámolásával arányosan kell megszüntetni.

- **Elévült kötelezettségeknek** nevezzük az olyan kötelezettségeket, amelyeknél a fizetési határidőt követően a ptk. szerinti elévülési idő (általában 5 év) már eltelt. Ezeket a kötelezettségeket az elengedett kötelezettségek elszámolási szabályai szerint kell kezelni.

A kötelezettségek értékelése

Kötelezettségek állományba vétele

Elfogadott, elismert teljesítendő
(visszafizetendő) összegben.

Értékelés a fordulónapon (a mérlegben)

Könyv szerinti érték (passzívált érték –
évközi csökkenések) + értékcorrekciók.

Kötelezettségek állományba vétele és csökkenései

- **Forintban** teljesítendő kötelezettségek állományba vétele általában (kivétel például a szállítók) a folyósított (bankkivonat szerinti) összegben történik

Devizában, valutában teljesítendő kötelezettségek állományba vétele

Devizában, valutában teljesítendő

kötelezettségnél, ha a kötelezettség pénz beérkezéséből származik, és a deviza **devizaszámlán**, a valuta **valutapénztárban** kerül elhelyezésre, akkor állományba vétel a pénzügyi teljesítés napján érvényes **választott árfolyamon** (számviteli politika szerint MNB devizaárfolyam; hitelintézeti átlagárfolyam; esetleg hitelintézeti vételi; vagy eladási árfolyam) meghatározott összegben. A deviza, valuta bekerülési árfolyama is ez lesz.

2022.03.22.

125

Devizában, valutában teljesítendő kötelezettségnél, ha a kötelezettség pénz beérkezéséből származik, és a deviza forintértéke a vállalkozás **forintszámláján** kerül jóváírásra (a bank megvásárolja a kapott devizát), akkor **első** lépésként állományba vétel a deviza **vételi** árfolyamán (a jóváírt forintösszegben), majd **el kell számolni** a napi választott (számviteli politika szerinti) árfolyamon számított érték és a jóváírt forintösszeg különbségét **árfolyam-különbözetként** a pénzügyi műveletek egyéb bevételeire vagy ráfordításaira.

Abban az esetben, ha a kötelezettség üzembe nem helyezett beruházáshoz, használatba nem vett vagyoni értékű joghoz kapcsolódik, akkor az árfolyam-különbözet – **az előbbiekkel ellentétben** – az **eszköz bekerülési értékét** növelő, illetve csökkentő tétel lesz,

2022.03.22.

126

Devizában, valutában keletkezett

kötelezettségnél, ha nem pénz beérkezéséből származik a kötelezettség (pl. szállítók, átvállalt kötelezettség) akkor állományba vétel a kötelezettség keletkezésének napján érvényes választott (számviteli politika szerinti) árfolyamon meghatározott összegben.

A devizában teljesítendő kötelezettségek pénzügyi teljesítése során különbözőképpen kell elszámolni a pénzügyi teljesítést és az árfolyamkülönbségeket attól függően, hogy miből történt a teljesítés.

2022.03.22.

127

A devizában teljesítendő kötelezettségek pénzügyi teljesítése történhet:

- elszámolási betétről, forintpénztárból,
- devizabetétről, valutapénztárból,
- másik kötelezettség keletkezésével (hitelből, váltókibocsátással stb.).

A devizában teljesítendő kötelezettségek pénzügyi teljesítésének elszámolása:

- elszámolási betétről történő fizetés esetén a bank által felszámított forintösszegben (ez általában a pénzügyi teljesítés napján érvényes devizaeladási árfolyam),
- devizabetétről, valutapénztárból történő fizetés esetén a deviza, valuta könyv szerinti értékén (a könyv szerinti érték meghatározása FIFO módszerrel, vagy átlagárfolyammal történhet),
- másik kötelezettség keletkezésével (hitelből, váltókibocsátással stb.) történő teljesítés esetén, a teljesítés napján érvényes választott (számviteli politika szerinti) árfolyamon meghatározott összegben történik.

2022.03.22.

128

A **pénzügyi teljesítéshez kapcsolódóan el kell számolni** a pénzügyi teljesítés fentiekben meghatározott árfolyama és a kötelezettség könyv szerinti **árfolyama közötti különbözetet** az alábbiak szerint.

- Ha a kötelezettség **nem kapcsolódik** üzembe nem helyezett beruházáshoz, vagyoni értékűjoghoz, akkor a **pénzügyi műveletek** egyéb bevételeire, vagy a pénzügyi műveletek egyéb ráfordítására kell elszámolni az árfolyam-különbözetet.
- Ha a kötelezettség üzembe nem helyezett beruházáshoz, használatba nem vett vagyoni értékűjoghoz **kapcsolódik**, akkor az árfolyam-különbözet **bekerülési értéket** növelő, illetve csökkentő tétel lesz.

2022.03.22.

129

Értékelés (a mérlegben)

- Bekerülési érték
– évközi csökkenések
Könyv szerinti érték az év végén
+/- devizás/valutás kötelezettségek
árfolyam-különbözete
=MÉRLEGÉRTÉK

Kötelezettségek értékelése

Állományba vétele (passziválás)

Általánosságban:

- Elfogadott, elismert teljesítendő (visszafizetendő összegben)

Forintban teljesítendő kötelezettségeknél:

- Általában a folyósított (bankkivonat szerinti) összegben

Devizában, valutában teljesítendő kötelezettségeknél:

- a) Ha a kötelezettség pénz beérkezéséből származik és a deviza a devizaszámlán a valuta a valutapénztárban kerül elhelyezésre, akkor pénzügyi rendezéskori választott árfolyamon.
- b) Ha a kötelezettség nem pénz beérkezéséből származik, akkor a kötelezettség keletkezésének napján érvényes választott árfolyamon

Specialitások az értékelésnél

- A bekerülési érték meghatározásának különleges esetei:
 - ha a kötelezettség visszafizetendő összege nagyobb a kapott összegnél, a visszafizetendő összeget kell kimutatni kötelezettségként (váltótartozások)
 - pénzügyi lízinggel kapcsolatos kötelezettség összege nem tartalmazza a fizetendő kamat összegét
 - kapott előleget a ténylegesen befolyt összegben
 - barter ügyletből származó kötelezettség esetén a kötelezettség elszámolása az elsőteljesítéskori választott árfolyamon történik

A kötelezettségek év végi értékelése

a) A kötelezettségek év végi mérlegértékének meghatározása

- **Forint kötelezettség**nél a törlesztésekkel és az elengedett kötelezettségekkel csökkentett **könyv szerinti érték** lesz a mérlegérték.
- **Devizában (is) nyilvántartott** kötelezettségeknél **kiindulás** a törlesztésekkel és az elengedett kötelezettségekkel csökkentett **könyv szerinti értékből**.

A mérlegfordulónapon meglévő külföldi pénzürtékre szóló, **üzembe nem helyezett beruházáshoz, használatba nem vett vagyoni értékű joghoz kapcsolódó** kötelezettségek könyv szerinti értéke és a fordulónapi árfolyamon számított értéke közötti árfolyamkülönbséget **bekerülési értéket növelő, illetve csökkentő** tételként kell elszámolni, függetlenül attól, hogy a további vizsgálódás alapján az összevont árfolyam-különbség jelentős, vagy nem jelentős.

2022.03.22.

133

A devizakészlettel fedezett **üzembe nem helyezett beruházáshoz, használatba nem vett vagyoni értékű joghoz kapcsolódó** kötelezettségek árfolyam-különbségét nem lehet bekerülési értéket növelő, illetve csökkentő tételként elszámolni.

Ezeknek a kötelezettségeknek (és a devizafedezetnek) az év végi értékelésére az általános szabályok érvényesek. Ez a szabály csak az azonos devizaösszegekre alkalmazandó, a nem fedezett kötelezettségeket az **előző** pont szerint, a devizabetét többletét az általános szabályok szerint kell értékelni.

2022.03.22.

134

- A mérlegfordulónapon meglévő külföldi pénzürtékre szóló eszközöknek, és az ~~előző~~ bekezdésbe nem tartozó külföldi pénzürtékre szóló kötelezettségeknek meghatározzuk a
- mérlegfordulónapi választott árfolyamon (számviteli politika szerinti) számított összegét.
- (Az eszközökre, forrásokra, eredményre gyakorolt hatást együttesen kell figyelembe venni.)

Ha a mérlegfordulónapon meglévő külföldi pénzürtékre szóló eszközöknek, és a külföldi pénzürtékre szóló kötelezettségeknek a könyv szerinti értéke és az ~~előzők~~ szerint meghatározott mérlegfordulónapi választott árfolyamon számított értéke közötti különbséget amennyiben

- az összevontan árfolyamveszteség, egyenlegében (nettó módon) a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításaként kell elszámolni,
- az összevontan árfolyamnyereség, egyenlegében (nettó módon) a pénzügyi műveletek egyéb bevételeként kell elszámolni.

A nem realizált árfolyamveszteség elszámolásának lépései:

- 1.) A mérlegfordulónapi értékelésből adódóan keletkezett és a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításaként elszámolt árfolyamveszteségből a fent meghatározott összeget az **aktív időbeli elhatárolások** között halasztott ráfordításként kell elszámolni a **pénzügyi műveletek egyéb ráfordításainak csökkentésével** (nem realizált árfolyamveszteség).

2022.03.22.

137

- 2.) Az így elhatárolt halmozott, nem realizált árfolyamveszteségből (a halasztott ráfordítás ebből származó mérlegértéke) a hitelfelvételtől eltelt időtartam és a hitel figyelembe vehető futamideje arányában számított hányadnak megfelelő összegű **egyéb céltartalékot kell kimutatni** a mérlegben. Amennyiben az előző évben ilyen címen kimutatott összeg kisebb, mint a tárgyévben kimutatandó, akkor céltartalékot kell képezni, ellenkező esetben céltartalékot kell feloldani.
- A számításnál figyelembe vett futamidő nem lehet hosszabb, mint a hitel futamideje, illetve mint a hitellel finanszírozott tárgyi eszköz, vagyoni értékű jog várható élettartama (ha a hitel futamideje a hosszabb).

2022.03.22.

138

- 3.) A halasztott ráfordításként kimutatott árfolyamveszteség és az azzal kapcsolatban képzett egyéb céltartalék közötti különbséget az eredménytartalékból a lekötött tartalékba kell átvezetni. Az előzők változása miatt a lekötött tartalékot időszakonként módosítani kell

- 4.) A hiteltartozások és a devizakötvény-kibocsátásból származó **tartozások törlesztésekor** – az árfolyamveszteség korábban elhatárolt halmozott összegből – a törlesztő részletre jutó (elhatárolt) **nem realizált árfolyamveszteség arányos összegét meg kell szüntetni**, a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításainak növelésével (realizált árfolyamveszteség).

- 5.) A halasztott ráfordításként kimutatott árfolyamveszteséget **meg kell szüntetni**, **ha** a hiteltartozásokat, devizakötvény-kibocsátásból származó tartozásokat teljes összegben visszafizették, illetve a hitellel, devizakötvény-kibocsátással finanszírozott tárgyi eszközt, vagyoni értékű jogot értékesítették, vagy más jogcímen **az állományból kivezették**.

2022.03.22.

141

- 6.) Ha az érintett hiteltartozásoknak, illetve devizakötvény-kibocsátásból származó tartozásoknak az év végi értékelése során árfolyamnyereségük keletkezett, akkor azt az elhatárolt nem realizált árfolyamveszteség összegéig halasztott ráfordítást csökkentő tételként kell elszámolni. Ezeket az összegeket nem lehet figyelembe venni az összevont árfolyam-differencia meghatározásánál.

2022.03.22.

142

**A kötelezettségekkel szemben kimutatott költségek,
valamint az eladott áruk beszerzési értéke és a
közvetített szolgáltatások értéke összege.**

Összköltség eljárással készülő

- 5. *Anyagköltség*
- 6. *Igénybe vett szolgáltatások értéke*
- 7. *Egyéb szolgáltatások értéke*
- 8. *Eladott áruk beszerzési értéke*
- 09. *Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke*

IV. Anyagjellegű ráfordítások

- 10. *Bérköltség*
- 11. *Személyi jellegű egyéb kifizetések*
- 12. *Bérjárulékok*

2022.03.22.

143

**A kötelezettségekkel szemben kimutatott költségek,
valamint az eladott áruk beszerzési értéke és a
közvetített szolgáltatások értéke összege.**

Forgalmi költségeljárással készülő

- 4. *Eladott áruk beszerzési értéke*
- 5. *Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke*

II. Értékesítés közvetlen költségei

- 6. *Értékesítési, forgalmazási költségek*
- 7. *Igazgatási költségek*
- 8. *Egyéb általános költségek*

IV. Értékesítés közvetett költségei

2022.03.22.

144

Kötelezettségek kiegyenlítése

A kiegyenlítés történhet:

- pénzeszköz kifizetésével,
- más eszköz átadásával,
- szolgáltatások nyújtásával,
- egy másik kötelemmel való helyettesítéssel,
- a kötelem tőkévé történő átalakításával,
- a kötelem elengedésével,
- a hitelező jogainak megszűnésével.

2022.03.22.

145

A kötelezettségekre vonatkozóan a kiegészítő mellékletben be kell mutatni

- a gazdasági társaság korábbi vezető tisztségviselőivel, igazgatósági, felügyelő bizottsági tagjaival szembeni **nyugdíjfizetési kötelezettség** teljes összegét, csoportonként összevontan;
- a költségek, ráfordítások **passzív időbeli elhatárolásának** jelentősebb tételei (mint kötelezettség tartalmú források);
- a Hátrасorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben, a Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben, a Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben mérlegсorokból **külön-külön mennyi az anya-, illetve a leányvállalattal** (leányvállalatokkal) **szembeni** kötelezettség. (Főlérendelt anyavállalat esetén az anya-, leányvállalati minősítést a főlérendelt anyavállalat szempontjából kell elvégezni.);

2022.03.22.

146

- a mérlegben kimutatott kötelezettségekből azoknak **a kötelezettségeknek a teljes összegét, amelyeknek a hátralévő futamideje több, mint öt év;**
- azoknak a kötelezettségeknek a teljes összegét, amelyek **zálogjoggal vagy hasonló jogokkal biztosítottak**, feltüntetve a biztosítékok fajtáját és formáját;
- azoknak a pénzügyi kötelezettségeknek a teljes összegét, amelyek **a pénzügyi helyzet értékelése szempontjából jelentőséggel bírnak**, de amelyek a mérlegben nem jelennek meg, **különös tekintettel a jövőbeni nyugdíjfizetési, végkielégítési kötelezettségek, valamint a kapcsolt vállalkozásokkal szembeni kötelezettségek összegére;**
- A hosszú lejáratú kötelezettségekből a mérleg fordulónapját követő egy üzleti éven belül esedékes törlesztések összegét

- A kiegészítő mellékletben külön be kell mutatni:
- **a *környezetvédelmi kötelezettségek*, a környezet védelmét szolgáló jövőbeni költségek fedezetére**

- a tárgyévben, valamint az előző üzleti évben képzett céltartalék összegét,
- a tárgyévben, illetve az előző üzleti évben környezetvédelemmel kapcsolatosan elszámolt költségek összegét,
- a **kötelezettségek** között ki nem mutatott környezetvédelmi, helyreállítási kötelezettségek várható összegét.

2022.03.22.

149

Eredménykimutatással való kapcsolat:

Beszerzés	Költség, ráfordítás
Realizált árfolyamnyereség	Püi mű. egyéb bev.
Realizált árfolyamveszteség	Püi mű. Egyéb ráf.
Fizetendő kamat	Fizetendő kamatok Püi.m.
Tartozásátvállalás	Egyéb bevétel
Elengedett kötelezettség	Egyéb bevétel

- **Hátrasorolt és hosszú lejáratú kötelezettségek bizonylatai**

- hitelkérelem
- hitelbírálathatározat
- hitelszerződés
- bankszámla-kivonat

Kötelezettségek könyvelése

- **Szállítói kötelezettségek**

Tartozások	T 1, 2, 5	K 454, 455
.Levonható áfa	T 466	K 454, 455.
Számlában kapott engedmény, visszaküldés	T 454, 455	K 1, 2, 54.
Utólag kapott engedmény	T 454, 455, 384,	K 96.
Kiegyenlítések	T 454, 455	K 384, 385, 44, 456.
Árfolyamveszteség	T 87	K 454, 455
Árfolyamnyereség	T 454	K 97
Tartozás elengedése	T 454, 455	K 96.
Szállítónak fizetett előleg	T 351, 352, 353	K 384.
Levonható áfa	T 351, 352, 353	K 467

Kötelezettségek könyvelése

- **Vevőktől kapott előleg**

Jóváírási értesítés	T 384 K 453
Áfa tartalom elszámolása	T 368 K 467
Vevőnek kiszámláztunk	T 311 K 91-92
Levonható áfa	T 311 K 467
Előleg átvezetése vevőre	T 453 K 311
Előleg áfájának sztornója	T 467 K 368

Kötelezettségek könyvelése

- **Devizás előlegek**

Jóváírási értesítés vevőtől	T 386 K 453
Külföldi vevőnek kiszámláztunk	T 317 K 93-94
.Előleg átvezetése külföldi vevőre	T 453 K 317
.Árfolyamkülönbség	T 317 K 97
Külföldi vevőtől befolyt	T 386 K 317
Árfolyamkülönbözetek	
Árfolyamnyereség	T 317 K 97
Árfolyamveszteség	T 87 K 317

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

2022.03.22.

158